

Tomasz Dołęgowski

Konkurencyjność a procesy integracyjne w Europie - implikacje dla krajów bałtyckich

---

International Journal of Management and Economics 13, 121-130

2002

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Tomasz Dołęgowski

Instytut Polityki Handlu Zagranicznego i Studiów Europejskich

Konkurencyjność a procesy integracyjne w Europie – implikacje dla krajów bałtyckich

Wstęp

Celem niniejszego opracowania jest ukazanie wybranych aspektów perspektyw współpracy gospodarczej i politycznej Polski z małymi państwami, jakimi są republiki bałtyckie Litwa, Łotwa, i w kontekście procesów globalizacyjnych, i integracyjnych. Omawiany problem przedstawiono tutaj z punktu widzenia współczesnej teorii konkurencyjności międzynarodowej i konkurencyjności instytucjonalnej.

Kraje bałtyckie, podobnie jak Polska, wchodzą w epokę naznaczoną przez ideę globalizacji i integracji regionalnej (europejskiej) ze wszystkimi jej dylematami – szansami i zagrożeniami. Pojawia się pytanie, czy procesy te sprzyjać będą modernizacji regionu, czy też raczej jego peryferyzacji i potwierdzeniu się tez teorii rozwoju zależnego. Drugi problem to odpowiedź na pytanie, czy i jakie szanse na rozwój mają we współczesnych warunkach małe państwa. Jakie są właściwe drogi promocji konkurencyjności międzynarodowej w przypadku małych państw i społeczności? Trzeci wreszcie problem to znaczenie współpracy w ramach regionu bałtyckiego we wspieraniu konkurencyjności międzynarodowej w warunkach integracji regionalnej i globalizacji.

Relacje gospodarcze Polski i krajów bałtyckich

Znaczenie gospodarcze republik bałtyckich dla Polski jest w tej chwili marginalne. Litwa zajmuje 15. miejsce w polskim eksporcie i 26. w imporcie. Łotwa jest 22. partnerem w eksporcie i 55. w imporcie, Estonia zaś zajmuje odpowiednio 32. i 54. miejsce. Z krajami tymi – co istotne – mamy przy tym dodatnie saldo bilansu handlowego.

Dużo istotniejsze jest znaczenie gospodarcze Polski dla tych państw. Polska jest bowiem trzecim co do znaczenia eksporterem na rynek litewski (4,5%) oraz piątym co do znaczenia importerem litewskich produktów (5,5%). W przypadku Estonii jesteśmy trzynastym (1,9%) co do znaczenia eksporterem na jej rynek oraz siedemnastym importerem (0,6%).¹

Tabela 1. Obroty handlu zagranicznego Polski z krajami bałtyckimi (w tys. dolarów, 2000 r.).

Kraj	Eksport	Import	Saldo	Eksport (rok poprz.=100)	Import (rok poprz.=100)
Litwa	561710	277994	+283716	129,5	137,8
Łotwa	206883	32785	+174098	102,3	113,6
Estonia	90065	34913	+55152	98,1	189,3

Źródło: „Handel Zagraniczny” tab.14, rocznik 2000, GUS, Warszawa 2000.

Tabela 2. Główni partnerzy handlowi Litwy

a) Import za 2000 r.

Kraj	Procent
Ogółem	100
Unia Europejska	40,8
Kraje WNP	34,2
CEFTA	7,4
EFTA	1,9
Rosja	30,3
Niemcy	14,9
Polska	4,5
Włochy	3,9
Francja	3,7
USA	3,3

b) Eksport za 2000 r.

Kraj	Procent
Ogółem	100
Unia Europejska	50,1
WNP	16,4
CEFTA	6,6
EFTA	1,7
Łotwa	15,2
Niemcy	14,8
Wielka Brytania	12,5
Rosja	7,5
Polska	5,5
Dania	4,9
USA	4,2

Źródło: Strona internetowa Departamentu Statystyki Republiki Litewskiej
<http://www.std.lt/STATISTIKA/Uzsprek>

Wydaje się, że Polska wciąż nie wykorzystuje wystarczająco swoich możliwości w sferze wzajemnej współpracy. Dotyczy to zwłaszcza potencjalnych możliwości związanych z inwestycjami bezpośrednimi, które – jak się wydaje – mogłyby w istotny sposób wpłynąć pozytywnie między innymi na status mniejszości polskiej w tych krajach.

Szanse i ograniczenia związane z możliwością współpracy regionalnej z republikami bałtyckimi opisują i interpretują dość dobrze nurty związane z teorią konkurencyjności międzynarodowej oraz teorii instytucji. Zwraca się uwagę na uwarunkowania konkurencyjności międzynarodowej kraju i regionu ze szcze-

gólnym uwzględnieniem uwarunkowań instytucjonalnych oraz wskazuje na instytucjonalne i systemowe perspektywy i bariery współpracy (zwłaszcza w ramach regionu).

Konkurencyjność międzynarodowa a otoczenie instytucjonalne

Różni autorzy rozmaicie definiują pojęcie „konkurencyjność międzynarodowa”. Najprostsza wydaje się być definicja traktująca konkurencyjność jako zdolność do sprostania konkurencji. Najnowsza wersja „The World Competitiveness Yearbook” definiuje konkurencyjność międzynarodową jako zdolność kraju do tworzenia wartości dodanej i w ten sposób podnoszenia bogactwa narodowego poprzez odpowiednie zarządzanie zasobami i procesami, atrakcyjnością i agresywnością, uwzględniające wymiar globalny i lokalny, i integrowanie tego wszystkiego w jednolity, spójny model ekonomiczny i społeczny.²

Teoria konkurencyjności stara się uwzględnić jak najszerszą paletę czynników warunkujących sukces danego kraju. Studia z lat 1996-1999 nad konkurencyjnością tak pojmowaną skłaniają autorów do koncentracji na ośmiu grupach czynników warunkujących konkurencyjność:

- stan gospodarki
- infrastruktura
- poziom umiędzynarodowienia
- jakość rządów
- zarządzanie
- stan finansów
- nauka i technika
- czynnik ludzki.³

Poszczególne raporty o konkurencyjności międzynarodowej rozpisują powyższe grupy czynników na kwestie bardziej szczegółowe.

Coraz częściej stosowanym pojęciem jest idea konkurencyjności instytucjonalnej. Instytucje są to trwałe, prawne, organizacyjne i zwyczajowe uwarunkowania dla powtarzalnych ludzkich zachowań i międzyludzkich interakcji.⁴ Główną ich funkcją staje się zapewnienie przewidywalności ludzkich zachowań. Instytucje to między innymi konstytucja, ustrój polityczno-gospodarczy, prawo, tradycje i zwyczaje nieformalne, kultura, religia, moralność społeczna.⁵ Instytucje wpływają pośrednio lub bezpośrednio na rozwój gospodarczy za pośrednictwem mechanizmu kosztu transakcyjnego. Koszt transakcyjny jest to koszt związany z funkcjonowaniem na rynku: zawieraniem transakcji oraz zapewnianiem im bezpieczeństwa. Koszt transakcyjny to również koszt związany z zapewnieniem funkcjonowania instytucji rynkowych, gwarantujących transakcjom odpowiedni poziom bezpieczeństwa (prawo, policja, wojsko).⁶

Pojęcie oraz implikacje koncepcji kapitalizmu globalnego i kapitalizmu aliansowego dla Polski i krajów bałtyckich

J. H. Dunning, jeden z najwybitniejszych współczesnych ekspertów i specjalistów w zakresie biznesu międzynarodowego i międzynarodowych stosunków gospodarczych sformułował koncepcję kapitalizmu globalnego, określanego również jako tzw. *alliance capitalism* oraz *knowledge-based capitalism*. Jego zdaniem współczesny kapitalizm przede wszystkim w wyniku procesów globalizacyjnych wszedł w swego rodzaju nowy etap.⁷

Zdaniem J. Dunninga wyróżnić można trzy etapy rozwoju kapitalizmu: wczesny kapitalizm o charakterze surowcowo-rolniczym (określany przezeń jako *land-based capitalism*) dominujący od XVII do XIX wieku, kapitalizm przemysłowy – od XIX wieku do drugiej połowy XX wieku i wreszcie coraz silniej zaznaczający się obecnie kapitalizm bazujący na kapitale ludzkim, określaný też, ze względu na pewne jego cechy, jako *alliance capitalism*.⁸

Cechami wyróżniającymi w szczególnym stopniu globalny kapitalizm są:

- położenie akcentu na kapitał ludzki i kreatywność
- znaczenie sektora usług i infrastruktury
- globalna skala działalności gospodarczej

– tzw. „kapitalizm aliansowy”, który cechuje zawieranie przez przedsiębiorstwa porozumień o charakterze aliansów strategicznych oraz zawieranie przez rządy państw porozumień międzynarodowych o charakterze regionalnym (integracja regionalna) i globalnym. Jednym z przejawów kapitalizmu aliansowego staje się znaczenie samorządności lokalnej (regionalizm) i zawodowej. Tym, co spina niejako procesy integracyjne i regionalne oraz zainteresowanie samorządnością zawodową, jest zasada subsydiarności (pomocniczości) promowana i przez katolicką naukę społeczną i przez Unię Europejską⁹. Ponadto kapitalizm aliansowy określa wysoki poziom konkurencji i silne nastawienie na konkurencyjność (tak na poziomie mikro-, jak i makroekonomicznym), bardzo daleko posunięta współzależność pomiędzy podmiotami występującymi na rynku, powiązania o charakterze sieciowym, mniejsza niż dawniej ingerencja państwa, wreszcie zróżnicowany charakter władzy publicznej – począwszy od lokalnej i regionalnej poprzez państwową, a skończywszy na organizacjach międzynarodowych i strukturach integracyjnych.¹⁰

Również według innych autorów obserwujemy obecnie przechodzenie od tradycyjnego do nowego ładu ekonomicznego, określanego jako kapitalizm globalny. Zasadniczymi cechami starego (tradycyjnego) ładu był wzrost ekstensywny oraz internacjonalizacja promowana przez handel. W ramach nowego ładu zasadnicze znaczenie dla promocji rozwoju gospodarczego i konkurencyjności międzynarodowej mają wzrost intensywny oraz globalizacja promowana przez inwestycje.¹¹

Tabela 3. Specyfika tradycyjnego i nowego ładu ekonomicznego w warunkach globalizacji i wzrostu konkurencyjności międzynarodowej

Stary (tradycyjny) ład ekonomiczny	Nowy ład ekonomiczny (<i>alliance capitalism</i>)
<p>Wzrost ekstensywny</p> <ul style="list-style-type: none"> • wzrost zdolności produkcyjnych • rozwój produktu i rynków • wzrost wartości dodanej • wysoka materiałochłonność i kapitałochłonność • rozwój tradycyjnych gałęzi przemysłu • dominacja powiązań hierarchicznych <p>Internacjonalizacja bazująca na handlu</p> <ul style="list-style-type: none"> • silne bloki handlowe • dominacja dwustronnej współpracy i handlu • protekcjonizm • symbioza państw narodowych i przedsiębiorstw w promocji konkurencyjności • autonomiczność narodowej polityki finansowej i monetarnej • promocja eksportu i ograniczanie importu • sektor publiczny jako aktor i regulator 	<p>Wzrost intensywny</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój orientacji na klienta • rekonfiguracja operacji gospodarczych • akcent położony na produktywność i innowacje • gospodarka bazuje na wiedzy i informacji oraz usługach • systemy tworzenia wartości dodanej • dominacja struktur i powiązań sieciowych <p>Globalizacja promowana przez inwestycje</p> <ul style="list-style-type: none"> • dynamika globalna • dominacja międzynarodowych wielostronnych regulacji w handlu • otwarte rynki • konkurencja między krajami i regionami o lokalizację inwestycji • polityka finansowa i monetarna o charakterze ponadnarodowym • promocja umiędzynarodawiania przedsiębiorstw • sektor publiczny jako czynnik ułatwiający i warunkujący działalność gospodarczą

Źródło: Opracowanie własne na podstawie A. Nurmio, *The New Northern Europe – A Strategic Opportunity*, SITRA, Helsinki 1999, s. 26.

Według J. Dunninga polityka promocji konkurencyjności koncentrować się powinna na kilku sferach zagadnień:

- budowie prawidłowego i zdrowego otoczenia instytucjonalnego
- rozbudowie infrastruktury gospodarczej
- oddziaływaniu na jakość czynników produkcji (np. poprzez rozwój edukacji).¹²

Konkurencyjność międzynarodowa w świetle polityki UE – implikacje dla regionu bałtyckiego

Narasta świadomość, że w warunkach postępującej globalizacji i integracji regionalnej coraz ważniejszym celem polityki gospodarczej państw i grup państw (w tym bloków integracyjnych) staje się konkurencyjność międzynarodowa. Poli-

tykę promocji konkurencyjności międzynarodowej podjęły również władze i państwa członkowskie Unii Europejskiej. Polityka ta nie pozostaje bez wpływu na strategię wspierania konkurencyjności międzynarodowej Polski oraz republik bałtyckich.

Dokumentami, w ramach których podjęto problematykę wspierania konkurencyjności Unii Europejskiej względem reszty świata (zwłaszcza względem USA i Dalekiego Wschodu), stały się: Biała Księga „Wzrost, konkurencyjność i zatrudnienie”¹³, Agenda 2000¹⁴, prace tzw. Grupy Doradczej¹⁵ oraz „European Competitiveness Report”¹⁶. Dokumenty te zwracają uwagę na względne opóźnienie Unii Europejskiej i udzielają wskazówek odnośnie do sposobów zmniejszenia luki w dziedzinie konkurencyjności. Dokumenty te akcentują też potrzebę ograniczenia protekcjonizmu, rozszerzenia zakresu wolności gospodarczej, zmniejszenia regulacji rynku pracy. Inne postulowane kierunki działania to przede wszystkim wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw, budowa społeczeństwa informacyjnego i informacyjnego, rozwój sieci transeuropejskich. Europa stać się musi regionem o gospodarce bazującej na wiedzy.¹⁷

Jeśli chodzi o implikacje tych wytycznych dla regionu Morza Bałtyckiego, to na uwagę zasługują dwa fakty. Po pierwsze, kraje skandynawskie, a zwłaszcza Finlandia, postawiły od pewnego czasu na stworzenie w ramach Unii Europejskiej *lobby* krajów należących do północnej (bałtyckiej) jej flanki. Chodzi tu między innymi o wzmocnienie pozycji konkurencyjnej regionu względem innych części Unii, zwłaszcza zaś względem obszaru Morza Śródziemnego. Drugim faktem jest osiągnięcie wysokiej konkurencyjności przez niektóre kraje regionu – również w stosunku do wyników Unii Europejskiej jako całości. Krajem szczególnego sukcesu staje się w ostatnich latach – bliska z różnych powodów republikom bałtyckim – Finlandia.

Wszystko to skłaniać powinno kraje takie jak Polska, Litwa, Łotwa i Estonia do współpracy przy tworzeniu bałtyckiej (północnej) flanki Unii oraz do śledzenia doświadczeń Finlandii i jej gospodarki.

Perspektywy współpracy w zakresie promocji regionu

Region nadbałtycki staje się bardzo istotny z punktu widzenia przyszłości integrującej się Europy. Kwestia rozwoju „bałtyckiej flanki” jest sprawą coraz częściej dyskutowaną (zwłaszcza z inicjatywy Finlandii). W tej strefie bałtyckiej znaleźć się mają przede wszystkim Polska, republiki bałtyckie oraz Skandynawia. Wydaje się istotne wypracowanie przez Polskę stosunku do tej koncepcji oraz przemyślenie własnej pozycji w jej ramach, zwłaszcza w kontekście uwarunkowań historycznych i naszych aspiracji narodowych oraz państwowych.

Również małe państwa (jak chociażby Litwa i Estonia) oraz kraje średniej wielkości (Polska) mogą do pewnego stopnia skutecznie walczyć o wysoką pozycję konkurencyjną w rankingach międzynarodowych. Sprzyja temu wiele czynni-

ków: stosunkowo niewielkie nakłady inwestycyjne mogą tu przynieść szybko zauważalny efekt, łatwiejsze jest aniżeli w przypadku dużych krajów podejmowanie skutecznych wysiłków na rzecz promocji kapitału ludzkiego. Mały kraj ma też szansę na rozwój infrastruktury oraz promocji inwestycji w zakresie transportu, komunikacji i logistyki, zwłaszcza jeżeli ma korzystne położenie strategiczne.¹⁸

Zdaniem wielu fińskich autorów na uwagę zasługuje znaczenie rozwoju i promocji konkurencyjności wielkich regionów w ramach Unii Europejskiej. Jednym z takich regionów stać się może i powinien region państw leżących w basenie Morza Bałtyckiego. Jest to szansa tak dla Polski, jak i dla innych, mniejszych państw regionu.¹⁹

Czynnikiem wspomagającym podnoszenie jakości kapitału ludzkiego i konkurencyjności są międzynarodowe inicjatywy edukacyjne, jak EuroFakultet, Kolegium Batorego w Wilnie, utworzenie filii Stockholm School of Economics w Rydze, pierwszej norweskiej wyższej uczelni w Kownie, wreszcie rozwój Estonian Business School w Tallinie. Na uwagę zasługują próby inicjatyw polskich w tym zakresie. Niestety, skala tych przedsięwzięć jest z różnych powodów wciąż za mała, a atmosfera polityczna nie zawsze sprzyjająca. Przykładem częściowego sukcesu może być działalność programu Inicjatywa Akademicka Wschód, dzięki któremu udało się wykształcić grupę osób polskiego pochodzenia na Litwie, zrealizować cykl szkoleń i konferencji. Towarzyszy temu jednak długotrwały częściowy impas w tworzeniu nowych jednostek edukacyjnych na Litwie.

Inny obszar działań na rzecz promocji konkurencyjności to rozwój infrastruktury, w tym transportu. Daje się tu zauważyć pewien postęp w stosunku do czasów ZSRR, niemniej jest on wysoce niewystarczający. Stosunkowo dobrej jakości dróg towarzyszy niski poziom usług kolei. Najważniejszym przedsięwzięciem jest tu w dalszym ciągu droga „Via Baltica”, a następnie modernizacja portów lotniczych i szlaków tranzytowych oraz rozwój nowego kolejowego przejścia granicznego między Polską a Litwą w Trakiszkach. Interesujące są wreszcie próby modernizacji linii lotniczych i wejścia przez nie w nowe struktury aliansowe.

W kontekście troski o wzrost konkurencyjności krajów bałtyckich sprawą istotną są refleksje nad promocją żyjącej tam społeczności polskiej. Zasadnicze kierunki zmian na korzyść w tym zakresie to podnoszenie jakości otoczenia instytucjonalnego, promocja regionów zamieszkałych przez Polaków, wreszcie inicjatywy edukacyjne – tak na poziomie szkoły średniej, jak i wyższej. Wskazana jest pod tym względem większa niż dotąd aktywność strony polskiej, samorządów i organizacji pozarządowych w regionach zamieszkałych przez Polaków oraz współpraca rządów. W tym zakresie do zrobienia pozostało jeszcze bardzo wiele.

Nasze cele strategiczne na poziomie regionu ciągle nie są wystarczająco silnie rozwijane. Ciągle też za mało robimy – tak w pojedynkę, jak i w ramach regionu –

dla ich realizacji, w tym zwłaszcza dla promocji konkurencyjności zarówno regionu, jak i zamieszkałych na jego terenie społeczności.

Wnioski

Strategicznym celem Polski i republik bałtyckich musi być w najbliższych latach dążenie do podniesienia konkurencyjności międzynarodowej naszych gospodarek. W szczególności zwrócić trzeba uwagę na dążenie do wzrostu konkurencyjności o charakterze instytucjonalnym i systemowym.

Troska o wzrost konkurencyjności – w tym instytucjonalnej i systemowej – staje się od pewnego czasu również strategicznym celem Unii Europejskiej. Zwraca jednak uwagę fakt, że jak na razie trudno jest jednoznacznie mówić o uzyskaniu przez kraje Unii Europejskiej silnej pozycji konkurencyjnej względem USA oraz Dalekiego Wschodu. Przeszkody w tej dziedzinie mają niejednokrotnie właśnie instytucjonalno-systemowy charakter i wiążą się z nadmierną biurokratyzacją i centralizacją Unii. Zdaniem niektórych autorów wskazana jest nawet ewolucja od „federalizmu centralistycznego” w kierunku „federalizmu konkurencyjnego”, w silniejszym niż dotąd stopniu uwzględniającego wymogi i postulaty zasady subsydiarności (pomocniczości).

W związku z tym wydaje się, że przystąpienie przez Polskę i kraje bałtyckie do Unii Europejskiej może przyczynić się w pewnym stopniu do poprawy konkurencyjności instytucjonalno-systemowej. Nie może być to jednak traktowane jako coś oczywistego i automatycznego. Wymaga to bowiem znacznego wysiłku ze strony naszego kraju. Pamiętać też należy, że poziom konkurencyjności międzynarodowej krajów Unii Europejskiej – jakkolwiek dość wysoki i będący stałym przedmiotem troski przywódców – wciąż daleki jest od oczekiwań.

Przypisy

¹ Głównymi partnerami handlowymi Estonii są w eksporcie Finlandia, Szwecja, Rosja i Łotwa, w imporcie zaś Finlandia, Rosja, Niemcy i Szwecja. W przypadku Łotwy głównymi partnerami eksportowymi są Niemcy, Wielka Brytania, Szwecja, Litwa i Rosja, zaś w imporcie Niemcy, Rosja, Finlandia, Szwecja, Litwa i Estonia (na podst. stron internetowych rządów Estonii i Łotwy).

² The World Competitiveness Yearbook 1999, IMD, Lausanne, s. 6.

³ Ibidem, s. 6.

⁴ S. Pejovich, *Economic Analysis of Institutions and Systems*, Kluwer Academic Pub., Dordrecht 1995, s. 30.

⁵ Niektórzy autorzy definiują instytucje nieco inaczej: jako zróżnicowane formy makroorganizacji (O. Williamson) lub utrwalone struktury i organizacje społeczne zapewniające ciągłość życia społeczno-gospodarczego (rządy, uniwersytety, kościoły itp.). Por.: T. Hamalainen, *A Systemic Framework of Economic Competitiveness and Growth*, Newark 1999, s. 132.

⁶ S. Pejovich, *op. cit.*, s. 84.

⁷ Por.: J. Dunning, *Alliance Capitalism and Global Business*, Routledge, London 1997, s. 13.

⁸ J. Dunning, *Governments, Globalization and International Business*, Oxford University Press, Oxford 1997, s. 31.

⁹ J. Dunning, *The Christian Response to Global Capitalism (maszynopsis)*, s. 2-3.

¹⁰ Por. J. Dunning, *Regions, Globalization and the Knowledge-based Economy*, Oxford University Press, Oxford 2000, s. 10-11.

¹¹ A. Nurmio, *The New Northern Europe. A Strategic Opportunity*, SITRA, Helsinki 1999, s. 26.

¹² Por.: J. Dunning, *Governments, Economic Organization...*, *op.cit.*, s. 124.

¹³ *Growth, Competitiveness, Employment – The Challenges and Ways Forward into the XX1st Century, White Paper*, European Commission, Brussels 1994.

¹⁴ Por.: *Agenda 2000: Unia Europejska rozszerzona i silniejsza, „Monitor Integracji Europejskiej”*, wyd. specjalne, Warszawa 1998, s. 14.

¹⁵ A. Jacquemin, L. Pench, *Europe Competing in the Global Economy – Reports of the Competitiveness Advisory Group*, Edward Elgar, Cheltenham 1997, s. 1-44.

¹⁶ *European Competitiveness Report 2000*, European Commission, Brussels 2000, s. 6.

¹⁷ *Ibidem*, s. 17.

¹⁸ Por. M. Pajarinen, P. Rouvinen, P. Yla-Anttila, *Small Country Strategies in Global Competition*, SITRA, Helsinki 2000.

¹⁹ A. Nurmio, *op. cit.*, s. 40.

Competitiveness and Integration Process in Europe – Implications for Baltic Countries

(Summary)

The aim of this paper is to present selected aspects of the economic and political cooperation perspectives between Poland and Baltic States (Lithuania, Latvia, and Estonia) in the context of the globalization and integration processes. The author is questioning, whether these processes will encourage the modernization of the Baltic region or rather its peripherization and verification of the “dependent growth” theory?

There is an increasing conscious that in the processes of globalization and regional integration the most important challenge for the economic policies should be the international competitiveness. The authorities and member states of the

European Union have launched the policy of promotion of the international competitiveness also. As the result the Commission has published a new document of The White Book: "The growth, competitiveness and employment – a challenge and a way in XX century". According to its authors the development of Europe has been slowing down by an excessive protectionism, restrictions of economic freedom and excessively regulated labor market.

The Baltic Sea region is becoming very important for the future perspectives of integrated Europe. It can give an opportunity for Poland and such small countries as Lithuania, Latvia and Estonia, to increase their participation in the European market. One of the factors promoting the higher quality of human capital and international competitiveness within the region is the academic initiatives, like Eurofaculty, Batory College in Vilnius, the branch of the Stockholm School of Economics in Riga or the first Norwegian University in Kaunas. Another area promoting the competitiveness of the Baltic region is the development of infrastructure, including transport (the highway ViaBaltica). Yet, there is still a lot to do. One of the strategic goals of Poland and Baltic States for the nearest years should be to put all the efforts into raising up the international competitiveness of their economies. Particularly promote the institutional competitiveness.